

غواصی در دریای معارف قرآن تنها از طریق اهل بیت(ع) میسر می‌شود

استاد دانشگاه اهل بیت(ع) اظهار کرد: قرآن منشأ اصلی عرفان شیعی است و هیچ‌کس به تنهایی نمی‌تواند به جوهر معارف و حقایق قرآن راه یابد؛ بلکه غواصی در دریای معارف قرآن و درک بواطن و لطایف آن، تنها از طریق اهل بیت(ع) میسر می‌شود.

استاد دانشگاه اهل بیت(ع) اظهار کرد: قرآن منشأ اصلی عرفان شیعی است و هیچ‌کس به تنهایی نمی‌تواند به جوهر معارف و حقایق قرآن راه یابد؛ بلکه غواصی در دریای معارف قرآن و درک بواطن و لطایف آن، تنها از طریق اهل بیت(ع) میسر می‌شود.

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، اسماعیل منصوری لاریجانی، استاد دانشگاه اهل بیت(ع) در هشتمین برنامه از سلسله نشست‌های «؛سومین جشنواره ملی مطالعات قرآنی دانشجویان کشور» با عنوان «؛شاخص‌های عرفان ناب شیعی» که امروز چهارشنبه 10 اسفندماه، در سالن همایش‌های ایکنا برگزار شد، به تبیین شاخص‌ها و معیارهای عرفان ناب شیعی از جمله جایگاه تقلین(قرآن و اهل بیت(ع)) در این عرفان و برخی مباحث دیگر خواهد پرداخت.

بنابر این گزارش، منصوری لاریجانی در ابتدای سخنان خود قرآن را منشأ اصلی عرفان شیعی دانست و اظهار کرد: عرفان شیعی حقیقت معرفت را در قرآن(ولاغیر) جست‌وجو می‌کند و چون ساحت قرآن، ساحت وحی ربانی است و خداوند حکمت و معرفت را به عنوان روح و جوهر معارف قرآن قرار داده است.

وی افزود: شاخصه مهم دیگر آن است که هیچ‌کس به تنهایی و با اعتماد و اتکای به خود نمی‌تواند وارد قرآن شده و جوهر معرفت و حقیقت را به تنهایی بگیرد؛ بلکه راه غواصی در معارف قرآن از طریق اهل بیت(ع) میسر می‌شود. امام علی(ع) در این باره فرموده‌اند: «؛ذلک القرآن فاستنطقوه و لن ینطق ولکن اخبركم عنه؛ این قرآن است، پس او را به سخن آورید که هرگز سخن نگوید، اما این منم که قرآن را به سخن درمی‌آورم و از آن آگاهتان می‌سازم».

منصوری لاریجانی در تکمیل این مطلب، به دو حدیث دیگر از امام علی(ع) اشاره کرد و گفت: امام(ع) در جایی از ظاهر زیبا و باطن عمیق قرآن سخن گفته «؛ان القرآن ظاهره انیق و باطنه عمیق؛ به راستی که قرآن ظاهرش زیبا و نیکو و باطن آن عمیق است» و در جای دیگر در نهج البلاغه تصریح کرده که درک بواطن، حقایق و لطایف قرآن، بدون اهل بیت(ع) ممکن نیست «؛انزلوا هم الی احسن المنازل القرآن...؛ با اهل بیت(ع) در منازل قرآن فرود آیید».

این محقق و پژوهشگر سیر و سفر در دریای قرآن را شرط ورود به سلوک حقیقی و عرفان ناب دانست و بیان کرد: انسان نباید در ساحل بنشیند، بلکه برای درک و فهم روح قرآن خود را به اعماق این دریا درافکند تا به قول مولانا با ارواح انبیاء و اولیاء که همچون ماهیان دریای قرآنند، درآمیزد: روح قرآن است جان انبیا/ماهیان بحر پاک کبریا/چون تو در قرآن حق بگریختی/با روان انبیا آمیختی.

استاد دانشگاه اهل بیت(ع) پوشیدن خلعت پاکی را شرط ورود به دریای قرآن و معارف اهل بیت برشمرد و عنوان کرد: امام علی(ع) در نهج البلاغه می‌فرماید: حقیقت و باطن ولایت ما را هر قلبی برنمی‌دارد، مگر دل‌هایی که خداوند آنها را به نور ایمان آزموده باشد. این سخن امام نشان می‌دهد که سینه‌ای که جای رفت و آمد شیطان و یا شبهه و تردید و وسوسه است، جایگاه امر ولایت نمی‌تواند باشد.

منصوری لاریجانی زهد و پاک شدن از دنیا و تعلقات نفسانی را یکی از شاخصه‌های عمده عرفان شیعی خواند و اظهار کرد: امام صادق(ع) می‌فرماید: «؛حرام علی قلوبکم ان تعرف حلاوة الایمان حتی تزهد فی الدنیا؛ بر دل‌های شما چشیدن حلاوت ایمان حرام است، مگر آن‌که از دنیا پاک شود».

وی در تکمیل این مطلب به سخنی از امام علی(ع) در نهج البلاغه اشاره و تصریح کرد: امام(ع) می‌فرماید: «؛ای دنیا! از من دور شو! به خدا قسم من در مقابل تو ذلیل نمی‌شوم تا مرا ذلیل کنی! و از فرمان نمی‌برم تا تو مرا به این طرف و آن طرف بکشانی! به خدا قسم، نفس خود را چنان زنجیر کش می‌کنم که وقتی به قرص نانی دست یافتم، نفسم شاد و خوشحال شود و وقتی نمک در سفره غذا آمد، به همان قانع می‌شوم».

نویسنده کتاب «؛عرفان اسلامی» با اشاره به تأثیر زهد در تعالی روح انسان بیان کرد: غذای نفس نان و غذای روح نور حکمت است و ریاضت به معنای تربیت و پروراندن نفس است. مولانا در مثنوی می‌گوید: زین خورش‌ها اندک اندک باز بر/کین غذای خر بود نه آن خر/تا غذای اصل را قابل شوی/لقمه‌های نور را آکل شوی/عکس آن نورست کین نان، نان شدست/فیض آن جان است کین

جان، جان شدست/چون خوری يك بار از ماکول نور/خاک ریزی بر سر نان تنور.

وی با اشاره به جایگاه نور در عرفان اسلامی ادامه داد: عرفا و حکمای اسلام حقیقت نفس ناطقه را نور دانسته‌اند و بالطبع غذای نور باید نور باشد. از همین رو سهروردی نام تمام فلسفه خود را اشراق نهاده و این امر بدان معناست که ما اگر اشراق داشته باشیم، قدرت تفسیر و تأویل آیات و فهم بواطن قرآن را پیدا خواهیم کرد و البته نیل به این مقام جز با زهد، طهارت و انس با قرآن (شناوری در دریای قوآن با اهل بیت(ع)) میسر نخواهد شد.

منصوری لاریجانی «#سحر» را کلاس اصلی عرفان شیعی دانست و در بیان پیشگامان عرفان شیعی گفت: در نظام معرفتی عرفان شیعی، اولین عارف پیامبر(ص) و سپس امیرالمؤمنین(ع) است و آنان هستند که برای نخستین بار از ذوبتون بودن قرآن سخن گفته‌اند و از همین رو باید گفت که عرفان شیعی به لحاظ نظام معرفتی با ظهور قرآن آغاز شده است.

استاد دانشگاه اهل بیت(ع) ادامه داد: به لحاظ نمود اجتماعی اولین صاحبان پیامبر(ص) و امیرالمؤمنین(ع) اولین حلقه‌های عرفانی را تشکیل دادند و اگر سلمان، اباذر، عمار، میثم تمار و دیگر پرچمداران مبارزه سیاسی با بدعت‌ها نبودند، ما مرز بین عرفان ناب اسلامی و غیر آن را نمی‌دانستیم؛ بنابراین باید گفت که عرفان شیعی در متن اجتماع است و در مقابل مردم احساس مسئولیت می‌کند و از سیاست جدایی ندارد.

منصوری لاریجانی با تأکید بر تفاوت و افتراق تصوف و عرفان از یکدیگر، در بخشی از سخنان خود درباره جایگاه امام خمینی(ره) در عرفان شیعی تصریح کرد: عرفان شیعی با ظهور امام خمینی(ره) وارد مرحله جدیدی شد و ما هنوز عظمت عرفانی امام(ره) را نشناخته‌ایم. امام عرفان شیعی را از قالب کتابت بیرون آورد و به دیگر لایه‌ها و وجوه زندگی ما تسری داد.